

Opsluživanje čitalaca iz Jugoistočne Evrope u gradskoj biblioteci The New York Public Library: praktični pristup

Bosiljka Stevanović

Principal Librarian. The New York Public Library,
Donnell Library Center, World Languages Collection, New York, NY

- Kratak opis gradske biblioteke The New York Public Library i odeljenja The World Languages Collection
- Kratak istorijat servisa imigrantima
- Šta interesuje čitaoce iz Južnoistočne Evrope
- Nabavljanje materijala na odgovarajućim jezicima
- Programi
- Bibliografije

Pošto nije moguće razdvojiti usluge za čitaoce iz jugoistočne Evrope od ostalih usluga i sveukupnog rada cele biblioteke, moje će izlaganje biti uopšteno sa posebnom pažnjom posvećenom razvoju zbirke građe iz tih krajeva.

New York je od svog postanka privlačio imigrante iz celog sveta. Talasi doseljenika su pristizali u potrazi za novim i boljim životom, i vremenom je koncentracija

različitih naroda, običaja i jezika pretvorila tu malu koloniju u jednu veliku uzavrelu metropolu. Tokom zadnjih nekoliko decenija talasi novih useljenika nanovo stižu u New York, grad koji je uvek bio posebno traženo odredište i koji je bio i ostao prvi na useljeničkom spisku najpoželjnijih mesta budućeg stanovanja. Jasno je da je od samog početka to bio multikulturalni i multietnički grad, gde se već u vreme uprave guvernera Petara Stuyvesanta (1592-1672) u novim pokrajinama govorilo 18 jezika.

U američkim kolonijama su gotovo od početka postojale biblioteke vođene na razne načine. To su većinom bile privatne zbirke knjiga, kao na primer biblioteka Thomasa Jeffersona koja će 1815. godine poslužiti kao jezgro Kongresne biblioteke, ili poklon od 400 knjiga Johna Harvadra koji se pretvara u biblioteku Harvard Univeziteta. Ili, još kasnije, biblioteke Samuela Tildena, Jacoba Astora i Jamesa

Lenoxa, uglednih ljudi iz New York-a, koje krajem 19. veka omogućavaju stvaranje The New York Public Library.

Početakom 18. veka počele su se osnivati takozvane "pretplatne biblioteke". Godišnja članarina je služila za kupovanje knjiga a pretplatnici su se besplatno mogli služiti tim knjigama. Tako je Benjamin Franklin 1731. godine stvorio prvu veću pretplatnu biblioteku u Filadelfiji – *The Library Company of Philadelphia*. Tokom godina, ideja da svako dete mora dobiti besplatno osnovno obrazovanje, uključujući i veliku maturu, dovodi i do stvaranja besplatnih javnih biblioteka koje finansira grad ili opština u kojoj se nalaze. Rad tih biblioteka, tada kao i danas, bio je usmeren prema deci i odraslima. Smatralo se da su javne biblioteke "narodni univerziteti" i prva javna biblioteka finansirana od strane lokalnih vlasti sa novcem ubranim od poreza bila je osnovana 1833. godine u New Hampshiru.

Osim toga, bolje stojeći pojedinci su vrlo često bogato darivali biblioteke. Andrew Carnegie, na primer, poznat po svom ogromnom bogastvu stvorenom u industriji čelika, je od 1881. do 1919. godine finansirao građenje i opremu 2,500 biblioteka širom sveta, od čega 1,700 u SAD-u. Čuveno je to da je u jednom jedinom danu marta 1901. godine dao gradu New York 5.2 miliona dolara za podizanje 39 lokalnih biblioteka, odnosno *branch libraries*, koje i danas rade.

Od tada, neprestano se razvijajući, *New York Public Library* je postala jedna od najznačajnijih svetskih biblioteka. Danas ima dva podsistema: sa jedne strane su *Research Libraries*, ili naučne biblioteke, a

sa druge strane sistem lokalnih biblioteka ili bibliotečnih ogranaka. *Branch Libraries*, koji ima dve centralne biblioteke od kojih je jedna *Donnell Library Center*, u kome se nalazi *World Languages Collection*, – "moja biblioteka". U načelu, ona sledi opštu strategiju javnih biblioteka i nudi kulturno-prosvetne materijale i programe obrazovnog i rekreativnog karaktera.

Od relativno skromnih početaka (19,000 knjiga prilikom otvaranja 1955. g.), *World Languages Collection* se je razvila u glavnu, centralnu zbirku inojezičnih knjiga sa pozajmnim fondom od 175,000 naslova, časopisa i filmova na DVD ili video zapisima. Kolekcije variraju po veličini, a ona je najčešće formulisana potražnjom. Naše najbrojnije zbirke su na kineskom (20,000 naslova), francuskom (22,000), ruskom (35,000) i španskom (39,000). Manje zbirke brojem variraju od nekoliko hiljada do par stotina naslova.

Sbirke su opšteg karaktera, što znači da su zastupljene i literatura kao beletristika (klasična i savremena) i opšteinformativa literatura, ali isključujući striktno naučna i tehnička dela, akademske udžbenike, monografije pisane na naučnom nivou, specijalizovane časopise, itd. U razvoju zbirki na stranim jezicima, neovisno o njihovoj veličini, naročita pažnja se poklanja književnosti. Takođe obavezno imamo knjige koje govore o kulturnoj baštini svake zemlje: istorije, biografije, memoare, knjige o društvenim pitanjima karakterističnim za određenu zemlju itd. Mi radimo sa odraslima, i cilj biblioteke je, kao što sam već rekla, da služi za obrazovanje i rekreaciju čitalaca. Materijali se besplatno daju na zajam od tri nedelje uz mogućnost dva produženja. Sa posuđivane je potrebna

članska karta biblioteke, ali sam pristup biblioteci i njenim programima nije ničim ograničen i potpuno je otvoren.

Naše odeljenje nije “nastalo” 1955. godine. Ono datira od mnogo ranijeg doba kad su lokalni ogranci biblioteke služili inojezične stanovnike u onom delu grada u kome su se nalazile. Poznato je da je New York sastavljen od raznih delova (*neighborhoods*) gde se je okupljalo stanovništvo određenog porekla, kao, na primer, Irci, Italijani, Kinezi, Nemci, Česi, Mađari, Španci, Arapi, Holanđani, Poljaci, itd. Svaki deo New Yorka naseljen specifičnom grupom imao je svoj specifičan karakter. Ova specifičnost raznih delova grada je nekada bila daleko više izražena nego danas, iako su neki delovi grada i do danas sačuvali tu vrlo privlačnu posebnost, na primer *Chinatown* (Kineski grad) ili *Little Italy* (Mala Italija).

Vremenom, generacije su se menjale i novi doseljenici su smenjivali stare što se i danas dešava u svim krajevima grada. Došlo je do toga da zbirke koje su odražavale potrebe prethodne grupe korisnika nisu više bile aktuelne. Trebalo ih je zameniti novom građom u skladu sa novim potrebama. Sato je odlučeno da bi bilo bolje objediniti brojne kolekcije na stranim jezicima razbacane po celom gradu na jednom centralnom mestu. Tada je *Donnell Library Center* bio u izgradnji, i rešeno je da se te kolekcije smeste u novoj biblioteci u samom centru grada.

Sahvaljujući centralnoj lokaciji naša biblioteka uživa veliki broj čitalaca, posetilaca i članova. Mi smo takođe preko puta Muzeja Moderne Umetnosti (MoMA), i često se dešava da turisti dođu u posetu ili da

slučajno “upadnu” kod nas, ili da su već ranije bili obavesteni, i rešeni da vide naše izložbe i saznaju više o nama. Naši čitaoci su većinom stari i novodoseljeni imigranti, osobe koje su tu na diplomatskim ili poslovnim dužnostima, studenti ili drugi koji poznaju strane jezike i žele da održe nivo tih svojih znanja; nije iznenadujuće da čitaoci često pozajmljuju knjige na više jezika.

Vrlo često čujemo da smo za mnoge “drugi dom”, mesto gde se osećaju kod sebe sa svojim poznanicima, knjigama i časopisima na svom jeziku i gde, vrlo često, bibliotekari mogu da govore njihovim jezikom. Predstavljamo neku vrstu mosta između rodnog kraja i novog doma. Naša druga “posebnost” je ta, da vrlo brzo ustanovimo da se nešto dešava negde u svetu po tome što se čitaoci (ponekad u vrlo velikom broju) pojave tražeći knjige na nekom “novom” jeziku (na kome ih ili nemamo ili su one koje imamo stare) i to pre nego što šira javnost sazna za dramatične društvene promene koje se kasnije često odraze i na šire slojeve američkog društva. To je bio slučaj sa Vietnamcima, Rumunima, Poljacima, sa novim talasima ruske emigracije, i na kraju sa mnogim izbeglicama sa teritorije bivše Jugoslavije, da nabrojim samo nekoliko.

New York Public Library, ili Javna Biblioteka grada New Yorka, ima vrlo dobro dokumentovanu istoriju usluga za inojezične doseljenike, još od kraja 19. veka. Te usluge su počele sasvim spontano. U želji da pomognu novopridošlim građanima bez poznavanja engleskog jezika, bibliotekari su se trudili da im omoguće što bržu integraciju u novo društvo i novu sredinu. Trebalo je objasniti običaje nove zemlje,

podučiti engleski, stvoriti ambijent u kome bi pridošlice mogle da se osećaju manje izolovani, ponuditi razne informacije praktičnog tipa koje olakšavaju život u novim okolnostima, i na kraju, privući i probuditi želju za čitanjem i ličnim intelektualnim razvojem, što nije bilo lako među doseljenicima krajem 19. i početkom 20. veka, kad je bilo poznato da je većina bila minimalnog ili nikakvog obrazovanja.

Osim osnovnih usluga, stvoreni su programi rekreativne vrste koji su odgovarali specifičnim zajednicama. Na primer, Nemci su voleli muziku i u lokalnoj biblioteci u kojoj su se okupljali nedeljom su se prenosile operne predstave iz Metropolitan Opere; u jednoj drugoj biblioteci aktivan je bio "Klub matera" osnovan da bi žene sa decom prekratile monotoniju svakodnevnog života koji se početkom 20. veka u mnogim krajevima New Yorka odvijao pod teškim uslovima siromaštva. Bez namere da navodim mnoge primere ovakve vrste, hoću da naglasim da su ovakve usluge bile plod lične inicijative bibliotekara koji su istovremeno postajali neka vrsta hroničara različitih delova grada, kao i inovatori različitih tipova usluga, dajući istovremeno i primer i poticaj za razvijanje sličnih inicijativa.

Iz prvog godišnjeg izveštaja 1955. godine tadašnjeg bibliotekara, g-dina Gladdena, koga sam poznavala i od koga sam "nasledila" dužnost glavnog bibliotekara ovog odeljenja, saznajemo da su tada "jugoslovenske" knjige bile najtraženije. U svesci za komentare i želje čitaoci toga doba su naveli da žele knjige i na arapskom, persijskom, japanskom, bugarskom, ukrajskom, katalonskom, turskom, kineskom, holandskom i afrikaans, na

swahiliju, na jezicima urdu i hindi, na škotskom i irskom (*Gaelic*) i na estonskom. O ruskom, španskom i francuskom ni reči! Današnje biblioteke se ne mogu zamisliti bez bogatih knjižnih fondova na ta tri jezika, dok se knjige na estonskom, katalonskom, škotskom i irskom više i ne pominju. Vidimo dakle promene putem onih koje sam ranije navela: etničke grupe se smenjuju i jezične zbirke prolaze kroz neku vrstu prirodnog životnog ciklusa. Ima ih i koje dožive preporod, ukoliko dođe do novih talasa doseljenika koji ih ožive. Najizrazitiji primer toga je kolekcija knjiga na ruskom jeziku koja je zahvaljujući novim talasima emigranata zadnjih 15-20 godina doživela dotad neviđeni uspon. U znatno manjoj meri to je i slučaj sa knjigama iz oblasti cele bivše Jugoslavije.

Šta je bilo sa grupama useljenika iz tadašnje Jugoslavije u doba između kasnih 1950-ih i kasnih 1980-ih godina s obzirom na bibliotečke usluge? Posle Drugog svetskog rata priliv doseljenika iz tih krajeva je bio vrlo veliki i, kao što smo videli iz izveštaja, knjige su bile vrlo poželjne, što za rekreaciju što kao način održavanja veza sa otadžbinom. Sbirka je imala naziv *Serbo-Croatian Collection* i obuhvatala je knjige izdavane uglavnom u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu, štampane ćirilicom i latinicom.

Međutim, tokom godina prevladalo je mišljenje da iz "nove" Jugoslavije, nakon 1945, pristižu propagandne knjige koje niko ne čita. Emigranti su imali malo svojih izdavačkih kuća, koje na žalost nisu cvetale, kao što je to bio slučaj sa izdavačkim delatnostima drugih slavenskih emigrantskih grupa, ali su ipak radile. Mnogi su kupovali emigrantska izdanja i čuvali ih

kod kuće – biblioteka je postala suvišna. Osim toga, finansijska sredstva grada New Yorka su bila, i ostala hronično nedovoljna, a i biblioteka nije imala osoblja sa znajem jezika koje bi se više posvetilo razvoju te kolekcije. Tako je korišćenje zbirke knjiga iz Jugoslavije počelo da opada.

Kad sam ja stupila na dužnost, zbirka je bila zastarela i očigledno nije nikoga zanimala. Čitalaca nije bilo. Oni koji su je ranije upotrebljavali ili više nisu bili živi, ili su se odselili, ili im zdravlje više nije dozvoljavalo da se kreću, a novopridošli ili nisu razvili interes za biblioteku ili nisu znali da im je tu na usluzi, i čudilo me što za njih javna biblioteka kao da nije postojala. Saznala sam da mnogi, putujući redovno u Jugoslaviju, donose knjige koje čitaju tokom godine i posle čitav proces ponavljaju.

Odmah na početku sam imala želju da proširim krug čitalaca. U isto vreme, nije bilo lako službeno opravdati potrebu za naglim razvojem zbirke knjiga na jeziku koji nema čitalaca. Bili smo zapali u začarani krug – knjigâ nema zato što nema čitalaca, čitalaca nema zato što nema knjiga. Čitaoci koje sam uspevala da “dovučem” u biblioteku izlazili su pomalo razočarani. Neki su zamišljali mnogo više nego što se moglo, drugi su bili obeshra-breni time koliko treba vremena za nabavku i otpremu knjiga, a da ne govorimo o tome da su često moja pisma izdavačima u Jugoslaviji ostajala čak i bez odgovora. To je bilo pre komputera, razume se!

Rat devedesetih godina prošloga veka godina i promene političko-društvenih struktura na teritoriju bivše Jugoslavije odrazili su se i na našu biblioteku, kao i na

druge biblioteke širom Amerike. Naglo su došle mnogobrojne izbeglice iz Bosne i Hercegovine, sa Kosova i nešto manje iz Hrvatske, ponešto i iz Srbije. Potražnja za knjigama je bila velika, i porasla je “preko noći”. Po Americi su posvuda pristizale izbeglice. Bibliotekari su se našli pred nečim sasvim novim i potpuno nepoznatim. Dobijala sam duga pisma i provodila puno vremena u telefonskim razgovorima sa bibliotekarima iz raznih krajeva Amerike, odgovarajući na pitanja o tome ko je ko, i kako i gde da se nabave knjige na hrvatskom, bosanskom ili albanskom, jer su od prvog dana knjige tražene na baš tim jezicima.

Čitaoci sada zahtevaju da se razdvoje zbirke jugoslovenskih jezika. Semlje su razdvojene, pa moraju i knjige. Argument da su zbirke knjiga na španskom, nemačkom, francuskom i arapskom po zajedničkom jeziku svrstane zajedno, bez obzira iz koje su zemlje, bio je slab. Nezadovoljstvu je doprinosilo i to što Kongresna biblioteka, kao glavni američki autoritet za klasifikaciju knjiga, nije do skoro odlučila da odvoji bosanski jezik, a srpski i hrvatski su parcijalno razdvojeni. Sad imamo odvojen kataloški kod za bosanski jezik (BOS), a srpske i hrvatske knjige su uvedene pod SCC (srpsko-hrvatska cirilica) i SCR (srpsko-hrvatska latinica/roman). Međutim, rešenje izgleda nije zadovoljavajuće, jer knjige su i dalje zajedno a Hrvata je među korisnicima sve manje.

Na kraju, ima i nešto drugo, što je možda još teže rešiti, i što je svakako važnije. Govorim o samim piscima. Da li ih klasificirati po mestu rođenja, po grupi kojoj pripadaju – Bosanci, Hrvati ili Srbi, po upotrebi jezika, po mestu gde se izdaju, po

alfabetu na kome su štampani itd. U koju zbirku staviti Andrića? Na kom je jeziku pisao? Ko je on? Njegova biografija govori o ovom kompleksnom pitanju i na kraju ga prisvajaju i Bosanci, i Srbi i Hrvati, što je možda i jedini odgovor na ovo pitanje. Knjige mu se izdaju u Beogradu (često ćirilicom), u Zagrebu (latinicom), u Sarajevu (latinicom). Meša Selimović, Aleksa Šantić, Jovan Dučić, Momo Kapor su dodatni primeri, a takvih ima mnogo, i ne možemo baš mnogo zameriti stranim katalogizatorima kad iz nevolje potraže najjednostavnije rešenje.

Ipak, tokom godina i sa puno truda, danas imamo kolekciju od nekih 2.500 naslova na srpskom, hrvatskom i bosanskom, skupa. Možemo se pohvaliti i sa većim brojem čitalaca čemu su ipak doprineli zadnji politički događaji. Godišnje pozajmimo oko 120 hiljada knjiga i video zapisa, a centar *Donnell Library* pozajmi preko milion iste vrste materijala.

Šta se čita? Najčešće se čitaoci ne obraćaju nama, bibliotekarima, već sami izaberu što ih interesuje, a o tome možemo da sudimo po materijalima koji nam se vraćaju iz pusudbe. Kad nam se čitaoci i obrate, onda traže najnovije romane, knjige o istoriji srednjeg veka, iz 19. i 20. veka do 1945. godine. Vole i biografije. Poezija, osim klasika, ih vrlo malo interesuje. Knjige koje obrađuju događaje iz 1990-ih godina izazivaju raznorodne reakcije. Neki čitaoci čitaju samo te knjige, drugi smatraju da one ne bi trebale ni da se nalaze u biblioteci. U svakom slučaju pogledi su i strasni i prestrasni...

Ne znajući ko su i odakle su naši čitaoci, osim onih sa kojima imamo nešto više

komunikacije, teško je reći šta koja grupa čita, jer svi čitaju na istom jeziku, ali najveću, bez reda, nekoliko pisaca čija dela najviše vidimo među vraćenim knjigama: Ivu Andrića, Danila Kiša, Mešu Selimovića, Svetisava Basaru, Marka Lopušinu, Moma Kapora, Miroslava Toholja, Fazil Hadžića, Feđu Šehovića, Ivana Aralicu, Gorana Tribusona, Iva Bresana, Ivana Kusana, Slavenku Drakulic, Vesnu Krmpotić, Pavao Pavičića, Ljiljanu Habjanović Đurović, Borislava Pekića, Gorana Petrovića, Slobodana Selenića, Vidosava Stevanovića, Dobricu Ćosića, Danka Petrovića, Milovana Danojlića, Miodraga Bulatovića, Radovana Beli Markovića, Vojislava Lubardu, Dragoslava Mihailovića, Gordanu Kuić, Mladena Markova, Milorada Pavića, Višnju Stahuljak, Envera Čolakovića, Miroslava Krležu, Dubravku Ugrešić, Milicu Jakovljević Mirjam, itd, itd. U ovom momentu posebno traženi naslovi su roman *Kiša i hartija* od Vladimira Tasića – NIN-ova nagrada 2004; *Hansenova djeca* od Ognjena Spahića, *Bez ljubavi* Pavla Ugrinova.

Nedavno smo u naš katalog uveli sledeće bosanske pisce (opet bez reda): Ifrana Horozovića, Mustafu Smajlovića, Izeta Perviza, Nuru Bazdulj-Hubijar, Šabana Šarenkapića, Kemala Mahmutefendića, Daria Džamonju, Branimira Marjanovića, Žarka Simčića, Seada Fetahagića, Šemsa Prusca, Huseina Bašića, Ismama Taljića, Amira Brku, Safeta Berbića, Slatka Topčića, Mešu Selimovića, Aleksu Šantića, Murata Baltića, Ćamila Sijarića, Kadera Abdolaha, Srđana Žagoveca, Džemaludina Alića, Nihada Hasanovića, Aišu Kulin, Ešrefa Ekmečića, Faiza Softića, Slatka Lukića, Jure Galića, Mensura Seferovića, Tarika Ali, Silhada Ključanina, Izeta Sarajlića, Sefet-bega Bašagića, Nenada Veličkovića,

itd. A od hrvatskih pisaca smo uveli: nove knjige Ivana Aralice, Višnje Stahuljak, Iva Brešana, Ivana Kušana, Dragana Pavelića, Draga Jončara, Miljenka Jergovića, Davora Velnića, Vesne Sajber, Feđe Šehovića, Irene Vrkljan, Ivana Supeka, Svonimira Majdaka i mnoge druge.

Nove knjige iz jugoistočne Evrope obično naručujemo jednom godišnje, ali to pravilo često prekršimo. Nabavljanje je danas daleko lakše nego ranije. Internet je otvorio nove mogućnosti i puno novih vrata kao, na primer, ovde u Sarajevu. Osim toga imamo i dva saradnika iz Toronta. Radovan Matanić saraduje sa izdavačima u Bosni i Hrvatskoj. On nema knjižaru već posluje putem kataloga, dok Predrag Apić drži knjižaru "SRBICA" i redovno dolazi u terensku prodaju knjiga, pa možemo da izaberemo šta želimo. Knjiga je puno, novca nema u istoj meri!

Koliko možemo trudimo se da zbirke budu u toku događaja, a osvežavamo ih tako da redovno odstranjujemo knjige koje se više ne čitaju, one koje su u lošem stanju i slično. Ovaj proces omogućuje i stalnu re-evaluaciju kolekcije, jer ukoliko neka knjiga stoji na polici godinu-dve netaknuta znači da nam više nije potrebna. Ovo je još jedno pravilo koje često ne možemo da primenimo bukvalno, jer nekad nije moguće kupiti (zbog malih tiraža) novi primerak knjige koja je u lošem stanju a mnogo se čita, a ponekad se neizostavni klasici ne čitaju baš jako puno.

Nove knjige se prvo šalju odeljenju za katalogizaciju i uvez a potom stižu kod nas gde se uvedu u naš fond i tad su spremne za čitaoce. Kašnjenja su uobičajena i u isporuci knjiga i u katalogizaciji,

jer kad nema nikoga s poznavanjem određenog jezika, knjige moraju da čekaju dok se takva osoba ne pronađe. Naši aktivni fondovi na svim jezicima koje imamo su uvedeni u banku podataka biblioteke grada New Yorka, *New York Public Library*, što omogućava lako i brzo pronalaženje knjiga, bilo da se traži po autoru, po naslovu ili po predmetu/temi. Svi materijali su uvedeni latinicom i po potrebi i u transliteraciji. Naši fondovi su pretežno pozajmni, dok je naša referentna zbirka ograničena na enciklopedije, reč-nike, istorije književnosti, i knjige sa istorijskom i kulturnom tematikom različitih zemalja.

Šta kupujemo? Već sam napomenula da su naše zbirke opšteg i popularnog karaktera sa posebnim naglaskom na književnostima. Nemamo prevode, već samo izvornu književnost određenih zemalja, ali ovo nije primenjeno u svim kolekcijama koje imamo. Takođe sam napomenula da su naši čitaoci iz krajeva jugoistočne Evrope nešto slabije komunikativni, kao i to da ih u poređenju sa čitaocima kolekcija sličnog ranga nemamo mnogo. Ja se trudim da stupim u razgovor kad mi se ukaže prilika i često uspem da izvučem šta ih interesuje, ali isto tako često naiđem na zid: kao da ne vole da ih neko "ispituje".

Osim usluga koje nudimo u samoj biblioteci u centru Donnell, knjige šaljemo svim ograncima Biblioteke širom Manhattana, Bronx i Staten Islanda. Na taj način čitaoci dobiju željene materijale u neposrednoj blizini svoga doma, a ukoliko traže specifične naslove mogu ih po želji rezervirati. Prošle godine smo na posudbu lokalnim ograncima poslali 73,025 knjiga na raznim

jezicima uključujući, svakako, i knjge na južnoslovenskim jezicima. Sa pomoć ukazanu bibliotečnim ograncima 1996. godine smo dobili Maher-Stren nagradu, koja se daje za “izvršne usluge našoj zajednici”.

Sastavni deo našeg rada čine i programi koje organizujemo na raznim jezicima. To su većinom književne večeri kao čitanje literarnih dela, instrumentalni i vokalni koncerti (zajedno ili odvojeno), dramatisacija literarnih dela, prikazivanje stranih filmova, itd. Čitaoci su neobično radi ovim predstavama, a mi se trudimo da pružimo koliko možemo. Sa publiku sa južnoslovenskog govornog područja imali smo više programa, među kojima i čitanje Nušićevog komada *Pokojnik*. Iako tek minimalno sceniran i čitan na engleskom jeziku, program je bio vrlo dobro posećen. Koliko mi je poznato, pre toga se taj komad nigde u svetu nikada nije niti davao niti čitao, tako da smo malo ponosni da smo imali svetsku premijeru!

Bavimo se i pripremom bibliografija na raznim jezicima. Dugi niz godina naše su bibliografije izlazile u časopisu *BOOKLIST*, dvonedeljnom izdanju Američkog biblioteškarskog društva. Izdavanje bibliografija je

obustavljeno zbog finansijskih razloga, a bibliografije su dostupne na našoj prezentaciji na internetu. Izbor je sačinjen od najnovijih izdanja a određen je potrebama javnih biblioteka i njihovih čitalaca. Bibliotekari širom Amerike ih upotrebljavaju kao uzor toga šta treba nabaviti, i one predstavljaju veliku uslugu bibliotekama koje nemaju nikoga sa odgovarajućim jezičnim kvalifikacijama a imaju kolekcije koje treba negovati i razvijati. Sa te naše usluge Američko biblioteškarsko društvo nas je 1989. godine nagradilo svojom *Leonard Wertheimer Multilingual Public Library Award*, koja se daje za “poseban doprinos razvoju i promovisanju višejezičnih usluga u javnim bibliotekama”. Osim toga, često sastavljamo posebne bibliografije sa određenom tematikom u želji da čitaocima pomognemo da pronađu nešto novo, i da ih uputimo na knjige sa temom koja bi mogla da ih zainteresuje. Ovakva vrsta usluga, iako vrlo zanimljiva, zahteva intenzivan rad, vreme i osoblje u čemu ne obilujemo.

Na kraju, naš budžet prošle godine je bio \$ 244,000. Imamo devet bibliotekara, svaki vlada sa najmanje dva jezika, i svi su doseljenici iz raznih krajeva sveta.